

TAALPROBLEMEN BIJ JONGE KINDEREN

MULTIDISCIPLINAIR ONDERZOEK
EN BEHANDELING

INHOUD

01	Inleiding	4
02	Soorten taalproblemen	4
03	Primaire en secundaire taalstoornis	4
04	Meertaligheid en taalontwikkelingsstoornissen	5
05	Aanmelden in Ter Sprake	5
06	Multidisciplinair onderzoek	5
07	Verdere stappen	7
08	Samenvatting	8
09	Kosten	9
10	Contact	9
11	Taaltips voor ouders	9

01 INLEIDING

Sommige peuters en kleuters ervaren moeilijkheden bij de ontwikkeling van hun gesproken taal. Dat kan in bepaalde gevallen aanzienlijke gevolgen hebben voor hun psychosociale ontwikkeling, gedrag of vaardigheden op school.

Voor ouders is het vaak niet eenvoudig om te bepalen of de taalontwikkeling van hun kind binnen de normale grenzen valt of niet. Bij sommige kinderen worden taalproblemen al op jonge leeftijd opgemerkt, bij anderen wordt het pas duidelijk tijdens de kleuterjaren. Soms gaan de taalproblemen gepaard met zorgen over andere ontwikkelingsdomeinen. In die situaties is uitgebreid onderzoek aangewezen en kan je kind in aanmerking komen voor multidisciplinair onderzoek en/of revalidatie.

02 SOORTEN TAALPROBLEMEN

We spreken van een **taalachterstand** wanneer de taalontwikkeling (gesproken taal begrijpen of produceren) achterblijft t.o.v. leeftijdsgenoten, maar niet afwijkend verloopt. Een taalachterstand kan soms ontstaan wanneer een kind onvoldoende voldoende kwalitatief taalaanbod krijgt of onvoldoende interactie heeft met de omgeving (bv. bij langdurige ziekenhuisopname, familiale omstandigheden, enz.). Dat kan leiden tot een langzamere taalontwikkeling. Dan spreken we van een blootstellingsachterstand. Met gerichte ondersteuning, zoals logopedie, kan die achterstand meestal ingehaald worden.

Een **taalontwikkelingsstoornis** (TOS) is een aangeboren neurobiologische ontwikkelingsstoornis die erfelijk kan zijn. Bij een TOS verwerken de hersenen taal minder goed. De taalontwikkeling is niet alleen vertraagd, maar verloopt ook afwijkend. Bij kinderen met een TOS verloopt gerichte ondersteuning of therapie veel moeizamer en wordt minder snel vooruitgang boekt.

03 PRIMAIRE EN SECUNDAIRE TAALSTOORNIS

Een verstoorde taalontwikkeling kan het gevolg zijn van een **andere stoornis** zoals autisme, een verstandelijke handicap, een gehoorstoornis ... We spreken dan van een **secundaire taalstoornis**.

Een **primaire taalstoornis** daarentegen is niet te verklaren door een onderliggende stoornis of een tekort aan taalblootstelling. De oorzaak ligt bij het **aangeboren taalvermogen of taalaanleg**.

Een primaire taalstoornis kan wel gepaard gaan met andere problemen, bv. op het vlak van fijne motoriek, schoolvaardigheden, maar ze verklaren de taalstoornis niet.

04 MEERTALIGHEID EN TAALONTWIKKELINGSSTOORNISSEN

We spreken van meertaligheid wanneer je meer dan één taal begrijpt, spreekt of schrijft, of wanneer je regelmatig meer dan één taal gebruikt. Een kind kan vanaf de geboorte prima twee of meerdere talen leren. Om een meertalige opvoeding goed te doen verlopen, is er bij elke taal wel nood aan voldoende kwaliteit (rijke, correcte taal) en kwantiteit (veel taal aangeboden krijgen, veel spreekkans krijgen).

Ook een kind dat meertalig opgevoed wordt, kan een taalachterstand hebben, in één of beide talen. Een taalachterstand kan veroorzaakt worden door een tekort aan aanbod, maar ook door een taalontwikkelingsstoornis.

Meertaligheid vormt op zich geen risico voor een TOS. Het komt even vaak voor bij meertalige als eentalige kinderen. Bij een meertalig opgevoed kind kan sprake zijn van TOS als er ook problemen zijn in de moedertaal. TOS komt nooit alleen voor in de tweede taal.

05 AANMELDEN IN TER SPRAKE

Je kind aanmelden in het Centrum voor gehoor- en spraakrevalidatie 'Ter Sprake' doe je online via www.uzgent.be/aanmelden-tersprake en kan alleen **op doorverwijzing** van een arts, het CLB, de behandelende logopediste enz., dus alleen met een **verwijsbrief**.

Bij aanmelding krijg je een aantal vragenlijsten om in te vullen, eventueel met hulp van de school of een arts. Zodra wij die ontvangen, bekijken we of je kind in aanmerking komt voor multidisciplinair onderzoek in RC Ter Sprake. Daarvan word je telefonisch op de hoogte gebracht door onze coördinator.

06 MULTIDISCIPLINAIR ONDERZOEK

Je kind krijgt een aantal **afspraken bij verschillende therapeuten**: bij de revalidatiearts en audioloog (verplicht) en meestal ook de logopedist, de kinesitherapeut en de psycholoog. De coördinator maakt een planning op en bezorgt je die via mail.

Intakegesprek

Vóór de onderzoeken polsen we in een gesprek naar de ontwikkeling van je kind en geven we praktische info over de onderzoeken en de terugbetaling. We regelen ook een aantal administratieve zaken.

Revalidatiearts en audioloog

De revalidatiearts in Ter Sprake is een nko-arts. Die peilt naar de medische voorgeschiedenis van je kind en de bezorgdheden die je hebt. Daarna volgt een klinisch onderzoek van de neus, keel en oren van je kind. Aangezien een goed gehoor een absolute voorwaarde is voor taalverwerving, wordt aansluitend een gehoortest afgenomen bij de audioloog.

Logopedist

De logopedist onderzoekt de Nederlandse taalontwikkeling van je kind. Dat gebeurt met testen die peilen naar zowel het begrijpen als het produceren van gesproken taal. Bij een heel jong kind wordt ook de non-verbale communicatie getest. Als je kind moeilijk verstaanbaar is, wordt er ook een spraakklankonderzoek gedaan.

De taalontwikkeling heeft een grote invloed op de verwerving van de (pre-)schoolse vaardigheden. Een kind met taalproblemen kan ook schoolse problemen ontwikkelen, bv. met leren lezen, spellen of rekenen. Daarom zal de logopedist vanaf 5 jaar ook de vaardigheden testen die daarvoor nodig zijn.

Kinesitherapeut

De kinesitherapeut brengt de motorische ontwikkeling in kaart: fijne en grove motoriek, evenwicht, coördinatie en visuele perceptie. Vanaf het eerste leerjaar kan ook de schrijfmotoriek bekeken worden.

Psycholoog

De psycholoog brengt de intelligentie van je kind in kaart met een IQ-test (intelligentiequotiënt). De intelligentie van een kind heeft een invloed op de mate waarin het in staat is om nieuwe zaken aan te leren, vast te houden en te veralgemenen naar het spontaan gebruik.

Zijn er psychosociale of gedragsmatige bekommernissen, dan wordt er ook een oudergesprek ingepland. Mogelijk vragen we je om een aantal gedragsvragenlijsten in te vullen over het dagelijks functioneren en algemeen welzijn van je kind.

Eindgesprek

Tijdens het eindgesprek worden de resultaten van het multidisciplinair onderzoek aan je toegelicht. We geven aan of therapie en/of verder onderzoek nodig of wenselijk is. We nemen tijdens dit eindgesprek ook uitgebreid de tijd om vragen te beantwoorden.

Multidisciplinair verslag

Na het eindgesprek maken we het verslag op waarin we de resultaten van alle onderzoeken in detail toelichten en ons advies formuleren. Enkele weken na het eindgesprek ontvang je dat verslag per mail.

07 VERDERE STAPPEN

Afhankelijk van de resultaten kan één van de volgende trajecten worden geadviseerd.

Monodisciplinaire therapie

Als er ernstige problemen zijn op **één ontwikkelingsdomein** adviseren we monodisciplinaire therapie en verwijzen we door naar een specialist in de buurt:

- ▲ Taalachterstand: logopedist
- ▲ Motorische achterstand: kinesitherapeut
- ▲ Uitgesproken psychosociale problemen: psychotherapeut

Multidisciplinaire revalidatie

Bij ernstige problemen op meerdere domeinen (taal, motoriek, psychosociaal functioneren), komt je kind mogelijk in aanmerking voor multidisciplinaire revalidatie. Die therapie kan logopedie, kinesithérapie en psychotherapie omvatten en wordt aangeboden in een **erkend revalidatiecentrum**, zoals Ter Sprake. Door de lange wachtlijsten wordt vaak geadviseerd om alvast monodisciplinaire therapie op te starten in afwachting van multidisciplinaire revalidatie.

Doorverwijzing naar gespecialiseerde instanties

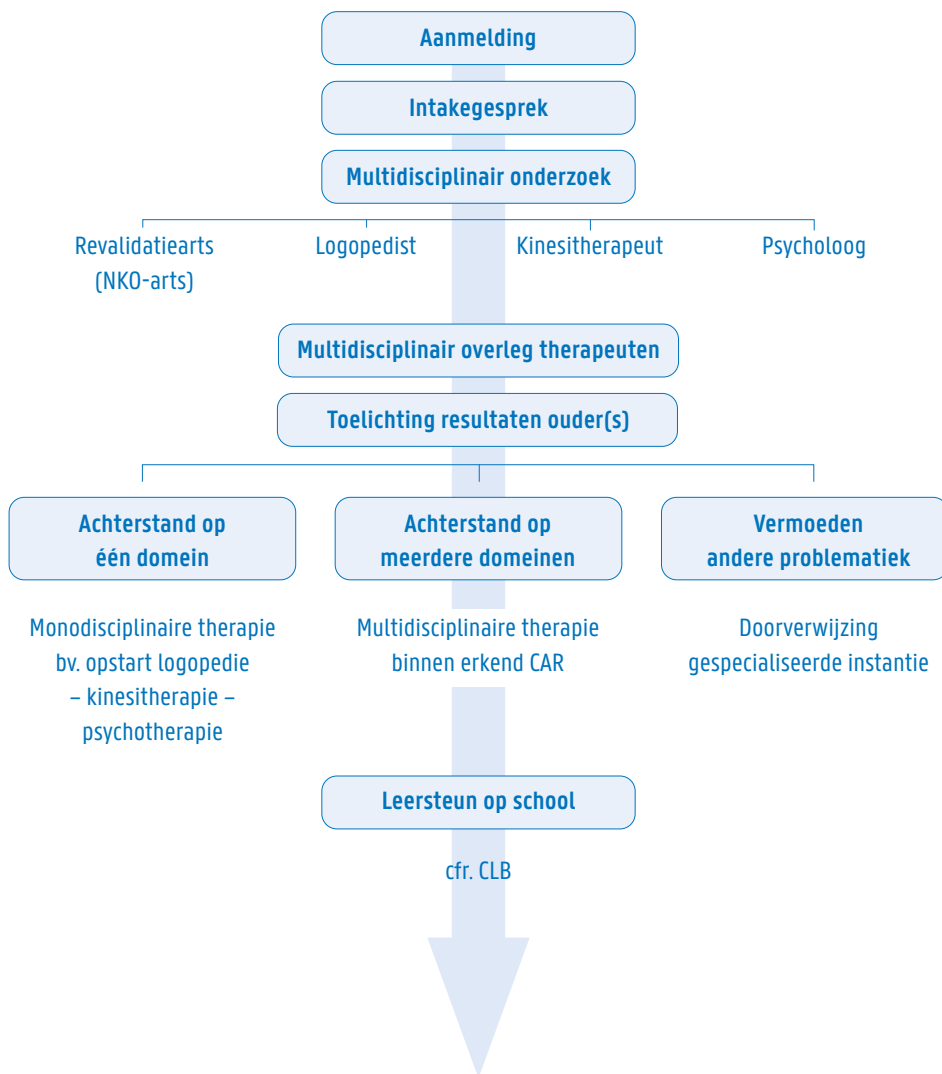
Bij vermoeden van een complexe problematiek buiten onze expertise verwijzen wij door naar een gespecialiseerde instantie voor verder onderzoek. Op basis van de resultaten kan je kind alsnog in aanmerking komen voor multidisciplinaire revalidatie in een ander erkend centrum.

Ondersteuning op school

Los van de 3 bovenstaande trajecten kunnen kinderen met ernstige ontwikkelingsproblemen (bv. een uitgesproken taalachterstand, ernstige lees- en spellingsproblemen ...) ook ondersteuning op school krijgen, leersteun genaamd. Voor meer informatie kan je terecht bij het CLB.

08 SAMENVATTING

Hieronder vind je een visuele samenvatting van het traject dat je kind doorloopt bij Ter Sprake.

09 KOSTEN

Zowel voor de zittingen tijdens het onderzoek als de multidisciplinaire revalidatie, doet RC Ter Sprake beroep op **tussenkomst van de zorgkas**. Om van die tegemoetkoming te genieten, moet je kind aangesloten zijn bij een zorgkas naar keuze. De aansluiting gebeurt via ons en is gratis voor kinderen.

Na goedkeuring van het dossier door de zorgkas betaal je alleen het remgeld en eventuele kosten voor technische prestaties (zoals een gehoortest).

Als je niet aanwezig bent bij een afspraak zonder **vooraf te verwittigen**, voldoet je dossier mogelijk niet aan de criteria voor terugbetaling. Laat het secretariaat of de coördinator daarom tijdig weten als een afspraak niet kan doorgaan.

10 CONTACT

Voor vragen over het onderzoek of de revalidatie kan je contact opnemen met:

- ▲ Sophia De Ley: sophia.deley@uzgent.be | 09 332 30 34
- ▲ RC Ter Sprake: rc.tersprake@uzgent.be | 09 332 53 64

11 TAALTIPS VOOR OUDERS

Als ouder kan je de taalontwikkeling van je kind altijd stimuleren tijdens de verschillende fasen van de taalontwikkeling. Een jong kind leert vooral taal door veel met hem of haar te praten. Hoe meer je praat, hoe meer kansen je kind krijgt om taal te horen. Praten kan je de hele dag: spontaan door te vertellen wat je doet of wat er rondom je gebeurt. Praat wel niet alleen **tegen** je kind, maar ook **met** je kind door echte gesprekjes te voeren.

--- Vanaf de geboorte (baby en peuters)

- ▲ Praat tijdens dagelijkse activiteiten (voeden, verschonen, wandelen). Gebruik verschillende intonaties en benoem wat je doet of ziet.
- ▲ Reageer op geluidjes of bewegingen van je baby, en wacht geduldig op een reactie.
- ▲ Herhaal woorden correct, ook als je kind ze verkeerd uitspreekt. Benoem voorwerpen duidelijk, zoals "auto" in plaats van "tuut-tuut."
- ▲ Maak korte zinnen en breid deze langzaam uit, bijvoorbeeld: "Kijk, een schaap!" → "Daar staat een schaap in de wei."

Kleuters en lagere schoolkinderen

- ▲ Speel spelletjes waarbij je van beurt moet wisselen.
- ▲ Stel zelf ook vragen aan je kind. Laat je kind vertellen wat het gedaan heeft op school, vertel ook zelf wat jij gedaan hebt.
- ▲ Voer een dagelijks ritueel in. Je kan bv. voor het slapengaan in een boekje lezen, samen een liedje zingen, een versje opzeggen enz.
- ▲ Lees regelmatig voor. Praat samen over het verhaaltje of laat je kind het verhaal navertellen.
- ▲ Help je kind gevoelens onder woorden te brengen, bv. wanneer hij of zij huilt of boos is.

Meertalig opvoeden

- ▲ Meertalig opvoeden is positief, het heeft voordelen. Denk niet dat een taalstoornis het gevolg is van het feit dat je je kind meerdere talen aanleert.
- ▲ Spreek thuis de taal waarin je je het meest comfortabel voelt.
- ▲ Zorg dat je kind regelmatig beide talen hoort en spreekt, bijvoorbeeld door liedjes te zingen, voor te lezen, televisie te kijken in beide talen, ... Een taal die minder aan bod komt, zal je kind moeilijker aanleren.
- ▲ Hoe vroeger je kind een taal leert, hoe gemakkelijker het de taal eigen maakt.
- ▲ Spreek af met je partner, familie, vrienden wie welke taal met je kind spreekt, bv. papa zal Turks spreken, mama Nederlands, ... Probeer je ook aan die afspraken te houden.
- ▲ Als Nederlands niet de moedertaal van je kind is, stimuleer het dan buiten de schoolomgeving, bijvoorbeeld via speelkameraadjes, sportclubs, jeugdvereniging of Nederlandstalige taalspelletjes op de computer en tv-programma's.
- ▲ Zie ook "Meertalig opvoeden in ons gezin" (Kameleon-boekje) – Uitgever: Opgroeien - Kind en Gezin – www.kindengezin.be

NOTA'S

Centrum voor gehoor- en spraakrevalidatie Ter Sprake

Ingang 69, route 690

T +32 (0)9 332 53 64 (van 8.00 tot 17.00 uur)

E rc.tersprake@uzgent.be

www.uzgent.be/ter-sprake

Deze brochure werd enkel ontwikkeld voor gebruik binnen het UZ Gent. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het UZ Gent.

Universitair Ziekenhuis Gent

C. Heymanslaan 10 | B 9000 Gent

T +32 (0)9 332 21 11 | E info@uzgent.be

www.uzgent.be